

Utbildningsinspektion i grundskolorna Halltorps-, Hagby-, Påryds- och Tvärskogsskolan

UTBILDNINGSINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

1. Normer och värden
2. Kunskaper
3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete
6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde. Rapporten ger således inte en heltäckande beskrivning av all pågående utbildningsverksamhet inom enheten vid den aktuella tidpunkten.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter liksom jämförelser med jämförbara verksamheter är också betydelsefulla vid bedömningarna och för slutsatserna med krav på åtgärder och förbättringar. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Skolform	Antal elever/barn	Skolform	Antal elever/barn
Förskola:	191	Skolbarnsomsorg:	121
Förskoleklass:	48	Särskola, integrerad:	1
Grundskola:	387		

Halltorpsskolan bedriver förskole- och skolverksamhet för barn i åldrarna 1–12 år. Skolan består av ca 115 elever (f-6). Årskurs 4–6 är åldersblandade i två spår.

Hagbyskolan bedriver förskole- och skolverksamhet för barn i åldrarna 1–12 år. Skolan består av ca 140 barn (f-6). Årskurs 1–6 är åldersblandade i två spår. Personalen är uppdelad i två arbetslag. Skolan har en (1) integrerad elev från särskolan. Skolan arbetar utan timplan enligt förordningen om försöksverksamhet utan timplan i grundskolan.

Pårydsskolan bedriver förskole- och skolverksamhet för barn i åldrarna 1–12 år. Skolan består av ca 140 barn (f-6). Årskurs 1–3 är åldersblandade i två spår. Årskurs 4–6 undervisas klassvis.

Tvärskogsskolan bedriver förskole- och skolverksamhet för barn i åldrarna 1–9 år. Skolan består av ca 40 barn (f-3). Årskurs 1–3 är åldersblandade i två spår. Efter årskurs 3 går eleverna i Tvärskogsskolan till Pårydsskolan.

Efter årskurs 6 går eleverna från Halltorps-, Hagby och Pårydsskolorna till Ljungbyskolan.

Genomförandet av inspektionen i Halltorps-, Hagby-, Påryds- och Tvärskogsskolan

Skolverket sände den 17 juni 2003 skriftlig information till huvudmannen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektionsteamet med ansvar för Halltorpsskolan, Hagbyskolan, Pårydsskolan och Tvärskogsskolan har bestått av undervisningsråden Christina Aro Östgren och Krister Pettersson. Besöken i skolorna genomfördes den 8, 29 och 30 september samt den 1 oktober 2003.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och från Halltorpsskolan, Hagbyskolan, Pårydsskolan och Tvärskogsskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under be-

söket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem etc.

På Halltorpsskolan, Hagbyskolan, Pårydsskolan och Tvärskogsskolan genomfördes intervjuer med de två rektorerna, de två biträdande rektorerna samt lärare. Lektioner i årskurs 2 och 6 besöktes på skolorna. Under besöken fördes också samtal med elever i årskurs 2 och 6 samt med föräldrar.

Bedömning

Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarsställande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanernas mål framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och lust att lära. I läroplanerna anges också att barn och elever skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön samt få ett reellt inflytande över utformningen av utbildningen. På samma värdegrund vilar verksamheten inom det offentliga skolväsendet för vuxna.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet med skolans värdegrund och läroplanernas mål att sträva mot.

På samtliga skolor hålls elevråd, klassråd, matråd och miljöråd som eleverna är med i. Även föräldraråd hålles vid behov. Eleverna upplever sig ha möjlighet till inflytande. Bland annat är natur- och samhällsorienterande ämnen och idrott sådana ämnen som eleverna själva ibland får vara med och bestämma vad de skall göra.

Enkäter i rektorsområdet har visat att eleverna upplever sig få ökat inflytande ju äldre de blir.

Miljön i skolorna upplevs av de intervjuade som fysiskt och psykosocialt mycket trygg. Rastvaktsystem finns på skolorna.

Sammanfattningsvis får resultatet av skolornas arbete med normer och värden anses vara bra.

Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Målen för lärandet anges i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Skolorna genomför de nationella proven i årskurs 5.

Enligt skolornas kvalitetsredovisningar för 2002 uppgick andelen godkända elever på Halltorpsskolan till 100 procent i svenska, 82,0 procent i engelska och 89,0 procent i matematik, på Hagbyskolan till 92,9 procent i svenska, 85,4 procent i engelska och 82,2 procent i matematik samt på Pårydsskolan till 90,0 procent i svenska, 83,0 procent i engelska och 80,0 procent i matematik. Resultaten

har enligt kvalitetsredovisningarna inneburit att ytterligare fokus har fått sättas på de elever som inte blivit godkända.

Det finns inga elever vid skolorna som har anpassad studiegång.

Sammanfattningsvis bedöms resultatet vara acceptabelt avseende elevernas kunskaper, men att det, som kvalitetsredovisningen också tar upp, bör sättas in ytterligare insatser så att fler elever kan nå de nationella målen.

Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med föräldrar, barn, elever respektive de vuxenstuderande i arbetet med att forma en god miljö för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Merparten av de intervjuade upplever att det är ett bra klimat och i hög grad även ett bra språkbruk på skolorna.

Skolornas värdegrund gestaltas i personalens agerande. Skolorna arbetar aktivt mot alla former av kränkande behandling och vidtar åtgärder om någon utsätts för kränkande behandling. Halltorpsskolan har en arbetsplan om trygghet och råd och anvisningar för akut agerande vid våld och hot i skolmiljön samt en handlingsplan mot kränkande behandling. Hagbyskolan har en arbetsplan mot kränkande behandling. Pårydsskolan och Tvärskogsskolan har handlingsplan mot kränkande behandling. På samtliga skolor utses s.k. kamratstödjare. Halltorpsskolans och Hagbyskolans plan hänvisar till den s.k. Farstametoden. I denna metod kopplas föräldrarna in i ett sent skede. Påtalas kan att detta är oacceptabelt då skolan handlar i strid mot föräldrabalken och läroplanen om inte vårdnadshavarna kopplas in då det uppstår problem för eleverna. Handlingsplanerna ger inte heller stöd till elever när den kränkande behandlingen förekommer mellan elev och skolpersonal.

Skolorna har ordningsregler som är kända för elever och föräldrar.

Skolorna har tillgång till skolsköterska en dag i veckan samt till kurator en halvdag i månaden.

Sammanfattningsvis bedöms att skolorna i rektorsområdet arbetar bra med arbetsmiljö och delaktighet. Emellertid har Halltorps- och Hagbyskolorna att ändra i sina handlingsprogram så att vårdnadshavarna i förekommande fall kontaktas i ett tidigt skede. Handlingsprogrammen bör även reglera ett elev-vuxen perspektiv.

Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå målen skall främst utformas av de lärande och personalen. I förskolan och skolan skall detta ske i samverkan med hemmen. De nationella läroplanerna, andra statliga bestämmelser och kursplanerna ger dock också vissa anvisningar för arbetet. Det finns riktlinjer för stöd, betygssättning och utvecklingssamtal, utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid, etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper och färdigheter barnen, ungdomarna och de vuxna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att närma sig målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

På framförallt Halltorps-, Hagby samt Tvärskogsskolan arbetar personalen med individanpassad undervisning i olika spår.

Skolorna har rutiner för att hitta elever i behov av särskilt stöd, bl.a. används tester av olika slag och man försöker fånga upp dessa barn redan i förskolan. Upptäcker pedagogen att ett barn är i behov av särskilt stöd upprättas åtgärdsprogram och elevvårdskonferenser hålls. Det finns en mall som stöd vid upprättande av åtgärdsprogram. Av föräldrarna har emellertid framkommit uppgifter om att åtgärdsprogrammen inte alltid till fullo följs upp och utvärderas som tillbörligt samt att det även i något fall har varit föräldrarna själva som upptäckt stödbehovet och fått påtala det för skolan. Det har vidare framkommit att åtgärdsprogram har upprättats men där vårdnadshavaren ej getts möjlighet att medverka vid upprättandet.

På Halltorpsskolan hålls klasskonferenser i mitten av varje termin där man diskuterar elevernas behov av stöd. Det finns tre assistenter på skolan som hjälper till vid behov. Skolan har en grundförstärkning med en speciallärare per spår. Behovet av stöd får inrymmas i den existerande budgeten, men det har hittills inte upplevts som något direkt problem. Även på Hagbyskolan finns en speciallärare. Emellertid finns ingen som arbetar som speciallärare på Pårydsskolan och Tvärskogsskolan utan där har man i stället valt att förstärka i klasserna med mer personal. Avsaknaden av specialpedagog/speciallärare upplevs som mycket olyckligt av framförallt föräldrar men även av personalen. Personalen upplever att eleverna får bra stöd i svenska, engelska och matematik. Stöd i övriga ämnen förekommer inte på skolorna.

Det finns inget barn på skolorna som för närvarande går i någon särskild undervisningsgrupp.

På Hagbyskolan finns en elev som är mottagen i särskola, men är integrerad i grundskoleklass. Detta upplevs av personalen på skolan som mycket väl fungerande. Personalen får handledning från särskolan i Kalmar.

Det finns inga elever på skolorna som är i behov av studiehandledning på modersmålet eller svenska som andra språk.

En elev på Pårydsskolan får modersmålsundervisning. Förfrågan om modersmålsundervisning önskas sköts centralt av Kalmar kommun.

Skolorna genomför överlämningskonferenser för de elever som börjar årskurs 7 på Ljungbyskolan samt även mellan förskoleklass och årskurs 1 samt årskurs 3 och årskurs 4 på skolorna. Skolorna är då extra noggranna med de elever som

är i behov av särskilt stöd. Personalen upplever emellertid att det inte alltid känns som om deras uppgifter tas till vara av den mottagande skolan. Skolorna genomför utvecklingssamtal en gång per termin med föräldrar och elever. I samband med utvecklingssamtalen går skolorna igenom elevens individuella studieplaner.

Information om skolornas verksamhet ges ut till föräldrarna i varierande omfattning på skolorna. Föräldrarna upplever att informationen från skolorna är bra. Föräldramöten hålls på skolorna i varierande omfattning.

Sammanfattningsvis bedöms att skolorna i huvudsak arbetar bra med den pedagogiska verksamheten. Skolförfattningarna anger emellertid inte att elevernas rätt till stöd skulle vara begränsat till vissa ämnen. Vid skolorna har det framkommit att särskilt stöd till stor utsträckning endast ges i svenska, engelska och matematik och detta kan inte anses uppfylla författningarnas krav på stöd-undervisning. Vidare bedömer inspektörerna att Påryds- och Tvärskogsskolorna torde ha problem att tillgodose elevernas behov av särskilt stöd då skolorna inte har tillgång till någon specialpedagog/speciallärare. Inspektörerna gör även den bedömningen att framförallt mottagande skola bör arbeta med att bättre ta till vara på den information som ges vid överlämningarna.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för barnomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolans inre arbete. Sammantaget har dessa skyldigheter att se till att rätten till utbildning tillgodoses. Fristående huvudmän har motsvarande ansvar även om de inte alltid omfattas av målen och riktlinjerna för det offentliga skolväsendet.

Frågor som tas upp vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

Vid skolorna tillämpar man sedan årsskiftet 2002/2003 delat ledarskap med två rektorer och två biträdande rektorer. Detta är ett försök under 2003. Rektorerna resp. biträdande rektorerna upplever att detta fungerar mycket väl. De biträdande rektorerna finns på Hagbyskolan resp. Halltorpsskolan och arbetar 50 procent resp. 80 procent. Delar av personalen upplever det som negativt i och med att rektorn med detta arbetssätt enbart finns tillgänglig på resp. skola begränsad tid. Det har av personalen även framförts uppgifter om avsaknaden av rektorns uppgift som pedagogisk ledare. Av föräldrar och elever har inte framkommit några negativa upplevelser av det delade rektorskapet. De vet vilka som är rektorer och det upplevs inte som några större problem att få tag på rektor alt. biträdande rektor.

Personalen som anställts sedan den 1 januari 2001 har lämnat in registerutdrag enligt lagen om belastningsregister.

Kvalitetsredovisningar för resp. skola för verksamhetsåret 2002 finns och avser måluppfyllelse relaterat till nationella mål. Det är emellertid tveksamt huruvida kvalitetsredovisningen är känd av föräldrarna.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att skolornas ledning är förtrogen med verksamheten och att verksamheten leds på ett tydligt och bra sätt.

Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Inom en viss utbildning skall det också finnas möjligheter för eleverna att individuellt göra val av kurser eller ämnen.

Granskningen gäller om möjlighet till utbildning ges i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till utbildning behandlas.

Skolorna upplever sig ha kontroll över de skolpliktiga barnen i kommundelen som är mantalsskrivna där. Det har förekommit att någon elev inte har kommit till skolan men skolledningen upplever att man har god kontroll över sådana situationer. Det finns f.n. ingen elev som har särskild undervisning.

Elevers val finns inte på Pårydsskolan, Tvärskogsskolan eller Hagbyskolan. De äldre barnen på Halltorpskolan har elevers val.

Språkvalet erbjuds i årskurs 6 och eleverna får då åka till Ljungbyskolan. Detta upplevs som mycket positivt av eleverna på samtliga skolor.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att skolorna fungerar bra avseende att eleverna ges den utbildning som författningarna ställer krav på. Eleverna på Pårydsskolan, Tvärskogsskolan och Hagbyskolan erbjuds inte elevers val. Där- emot erbjuds eleverna elevers val i årskurs 7–9 på Ljungbyskolan. Det kan emellertid ifrågasättas om detta räcker då det enligt gällande timplan skall ingå elevers val med 382 timmar i grundskolan.

Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Samtliga lärare på skolorna är behöriga och personal finns i god omfattning för respektive verksamhet. Vikarier sätts in först vid längre frånvaro.

Skolorna avsätter resurser för och anordnar kompetensutveckling. Personalen har kompetensutvecklingsplaner. Personalen har dock uttryckt en viss avsaknad av samverkan mellan kollegor på andra skolor i kommunen. Vidare har personalen anfört att närheten till lärarhögskolan i Kalmar är klart märkbar på ett positivt sätt. Möjligheten att ”ta en lärarstudent” finns och ger ett bra utbyte.

Läromedel, pedagogiskt material, utrustning och skolmåltider synes i huvudsak vara av god kvalitet.

Samtliga skolor är fullt ut handikappanpassade och ger möjlighet för funktionshindrade att delta i utbildningen på ett bra sätt.

Sammanfattningsvis bedöms att skolorna fungerar mycket bra avseende personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning.

Sammanfattande bedömning

Resultatet av arbetet med normer och värden på skolorna är bra. Det bedöms att skolorna arbetar bra med arbetsmiljön och elevernas delaktighet. Den pedagogiska verksamheten vid skolorna ligger väl i linje med de nationella bestämmelserna och skolornas ledning bedöms fungera bra. Vidare bedömer inspektörerna att skolan fungerar mycket bra avseende resursfördelning.

Inspektörerna bedömer att följande är acceptabelt men att det finns utrymme för att förbättra måluppfyllelsen genom att

- fortsätta arbetet med elever i behov av särskilt stöd och därvid bl.a. se över behovet av specialpedagog/speciallärare på Tvärskogsskolan och Pårydsskolan,
- fortsätta arbetet med att utveckla metoder för att ta till vara på den information som ges av överlämnande skola,
- se över organisationen av elevens val,
- skolorna måste ge stödundervisning även i andra ämnen än svenska, engelska och matematik samt
- se över sitt handlingsprogram mot kränkande behandling så att det även belyser kränkande behandling mellan vuxen och elev.

I ett avseende lever skolorna inte upp till författningarnas krav, vilket är oacceptabelt. Detta måste åtgärdas. Det gäller

- Halltorpsskolans och Hagbyskolans handlingsprogram mot kränkande behandling måste ändras så att programmen anger att vårdnadshavaren kontaktas då det uppstår problem för eleven.

Datum	Ort
2004-01-30	Linköping

Christina Aro Östgren
Krister Pettersson